

MINIATIS

LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Nr. 125 (362)

Memmingenas, 1947 m. lapkričio 6 d.

II metal

Didelis konservatorių laimėjimas

Londonas (AP). Savivaldybių rinkimuose kurie D. Britanijoje įvyksta kasmet, kada praėjusį šeštadienį buvo balsuojama Anglijoje ir Wales, konservatoriai laimėjo didelę pergalę. Jie laimėjo 634 vietas, o neteko 17 vietų. Gį darbiečių partija laimėjo 42 vietas, o neteko 685 vietų. Nepriklausomieji laimėjo 170 naujų vietų, neteko 135 vietas. Liberalai laimėjo 46 v., bet tiek pat ir pralaimėjo. O komunistai pralaimėjo 9 vietas ir laimėjo tik vieną. Rinkimai Škotijoje įvyksta ateinančią savaitę.

Londonas (UP). Iki šiol gautomis žiniomis išrinktųjų kandidatų skaičius šitaip pasiskirsto atskiromis partijomis. Iš 1737 konservatorių kandidatų buvo išrinkta 1269, iš 1675 nepriklausomųjų kandidatų išrinkta 1059; iš 2.600 darbiečių partijos kandidatų išrinkta 824; iš 458 liberalų kandidatų išrinkta 140; ir iš 194 komunistų kandidatų išrinkta tik vienas.

Konservatorių statistika skelbia, kad jų partijos buvo išrinkta 74% kandidatų, o darbiečių partijos išrinkta tik 28% pastatytųjų kandidatų. Bendrasis savivaldybių tarybose vietų skaičius, t. y. 3265 vietos, partijoms pasiskirsto šitaip: konservatoriams — 1235 v., nepriklausomiems — 1067 v., darbiečiams — 831 v., liberalams — 131 v. ir komunistams — 1 v.

DIDIEJI MIESTAI BALSUOJA UZ KONSERVATORIUS

Londonas (Dena). Didžiausį nepasisekimą darbiečiai turėjo daugumoje didžiųjų miestų. Manchesteryje darbiečiai pralaimėdami 8 vietas neteko daugumos ir dabar turi dviem atstovais mažiau negu konservatoriai ir liberalai kartu paėmus. Birminghame iki šiol darbiečiai turėjo daugumą sudarantią 16 atstovų, dabar santykis išsilygino. Pramonės mieste Readinge darbiečiai neteko 6 atstovų, o konservatoriai igijo daugumą. Pažymėtina dar tas, kad daugelyje pramonės miestų, kur 1945 m. buvo laimėję darbiečiai, dabar jie pralaimėjo, o laimėjo konservatoriai.

KONSERVATORIAI REIKALAUJA KAD DARBIEČIŲ VYRIAUSYBĖ PASITRAUKTŲ

Buvęs maitinimo ministeris ir dabartinis konservatorių partijos pirmininkas lordas Wooltonas, jo partijos laimėjimui paaiškėjus, pareiškė, kad pagal demokratinius principus Zemėje Rūmai nebesudaro tikros tautos atstovybės ir todėl vyriausybę turinti pasitraukti. (Darbiečių vyriausybė Žemuo-siuose Rūmuose dabar turi 140 atstovų daugumą, skaitant visas kitas partijas kartu paėmus).

CHURCHILLIS DZIAUGIASI

Rinkimų rezultatus Churchillis pavadino puikia pergale ir sveikino visus rinkikus, kurie savo balsais visame krašte pareiškė protestą prieš blogą socialistų vadovavimą tvarkant britų reikalus. Sie rinkimų rezultatai užbaigia tuos pavedimus, kuriuos socialistinė vyriausybė gavo iš britų tautos per bendruosius rinkimus.

Iš ministeriui pirmininkui artimų sluoksnių pranešama, kad vyriausybė atmets reikalavimą atsistatydinti. Pagal konstituciją vyriausybei nesą privaloma dėl pralaimėjimo savivaldybių rinkimuose skirti naujus bendruosius rinkimus.

DARBIEČIŲ PASITEISINIMAS

Londonas (Dena). Darbiečių partijos generalinis sekretorius Morganas Philips pasiskelbė, jog „rezultatai darbiečiams esą netikėti, bet jie jokių būdu nereiškia perversmo“. Darbiečių laimėjimas 1945 m. buvęs pastovus jau ilgą laiką ir todėl esąs fantastiškas dalykas tvirtinti, kad per savivaldybių rinkimus Anglijoje ir Wales netekimas 5% vietų savivaldybių tarybose reikštų žymesnį nusigėžimą nuo darbiečių partijos. Nepaisant dabartinio pralaimėjimo darbiečiai vistiek dar turi daugumą 100 miestų ir didmiesčių, o kitose vietose lieka didžiausia partija.

Svarbus italų - britų susitarimas

KARALIUS JURGIS VI PRIĖMĖ GRAFĄ SFORZĄ

Londonas (AP—UP—DPD). Dėl Londono vykusio britų užsienio reikalų ministerio Bevino pasitarimų su italų užsienio reikalų ministru grafu Sforza yra paskelbtas komunikatas, kurio svarbesnieji punktai yra štokie:

1. D. Britanija atsisako nuo jai priklausancios italų laivyno dalies.
2. Nuolatinis britų — italų ūkio komitetas ateityje svarstys bendruosius ūkinius ir finansinius reikalus.
3. Bus sudaryta britų — italų kultūrinė sutartis. Numatomas mokytojų ir mokslininkų pasikeitimas.
4. Numatomas britų — italų susitarimas dėl orinio susisiekinio.
5. Netolimoje ateityje turi įvykti susitarimas dėl yzų panaikinimo.
6. Turi būti sudaryta prekybos ir laivyninkystės naujos sutartys, kurios pakeistų 1883 m. sutartį.
7. Buvo aptartas anglų eksporto reikalas. Kai tik D. Britanija pradės anglų eksportuoti Italija gaus tinkamą to eksporto dalį. Tai numatoma ateinančių metų balandžio mėnesyje.

Italų užsienio reikalų ministrą grafą Sforzą priėmė anglų karalius Jurgis VI.

Italų užsienio reikalų ministrą grafą Carlo Sforzą sveikina Ernestas Bevinas britų užsienio reikalų ministerijoje Londone. Dena—INP—Bild

Paryžiuje įsteigtas sovietų pavergtųjų tautų centas

Paryžius (DPD—AP). Mitingas, kuriame turėjo kalbėti Sovietų Sąjungos pavergtųjų tautų atstovas, sukėlė didelius neramumus Paryžiaus centre. Stiprūs policijos daliniai, turėjo neprileisti demonstrantų prie Wagram salės, kur vyko mitingas. Demonstracijoje dalyvavo 17.000 komunistų. Respublikinės gvardijos raitieji daliniai norėjo minia suskaldyti ir smulkesnes grupes. Keli spaudos fotografai gavo su guminėmis lazdomis; nukentėjo ir jų aparatai.

Mitinge turėjo kalbėti: rusas Stolypin Mattore Pabaltijo kraštų vardu, Mikiwicz Lenkijos vardu, M. G. Dimitrov Bulgarijos ir Čekoslovakijos vardu.

Nepaisant trūkdytų mitingas prasidėjo. Svarbiausias kalbėtojas, buvęs prancūzų senatorius, Gustave Gautherot, paskelbė sumanymą steigti „pavergtųjų tautų internacionalą“, kuris kovotų prieš sovietinę sistemą. Jis pasakė, jog šis susirinkimas yra pradžia palaikymo nuolatinio ryšio tų tautų, kurios yra sovietų pavergtos, įskaitant ir pačią rusų tautą. Mitinge buvo perskaityti rusų, lenkų, jugoslavų, bulgarų, vengrų ir rumunų emigrantų atsisaukimai.

Atvykus policijos pastiprinimams pavyko minia nuo Wagram salės atstumti. Policija vartojo gumines lazdas; minia plūdo policija. Minia išsklaidyti pavyko tikrai tuomet, kai atvyko 27 sunkvežimiai kariuomenės. Buvo panaudota 1.500 vyrų.

Paryžiaus gatvėse įvykusių kautynių metu buvo daug žmonių sužeista; jų tarpe 50 policijos pareigūnų. Daug demonstrantų suimta.

OKININKŲ VADŲ KAMPANIJA PRIES KOMUNIZMĄ LONDONE IR VASINGTONE

Londonas (AP). Tremtyje esantieji įvairių Rytų Europos valstybių ūkininkų vadai, slapta susirinkę Londone, nutarė pradėti prieš komunistinę kampaniją, kai tik Stanislavas Mikolaičikas atvyks į Londoną arba Vašingtoną.

Francis J. Wilkas, Mikolaičiko asmeninis atstovas Londone, pranešė laikraštininkams, kad esantieji tremtyje lenkų ūkininkų vadai prisidės prie naujojo ūkininkų internacionalo, kurio būstinė Vašingtone, kad sustiprintų bendrą kovą prieš komunizmą.

Dr. Gavrilovičius, serbų atstovas pasaulio ūkininkų internacionalo centraliniame komitete Vašingtone, pareiškė, kad kroatų, rumunų, bulgarų, čekoslovakų ir lenkų ūkininkų atstovai susirinko Londone aptarti tolimesnio veikimo planus, ypatingai po kominformo įkūrimo. Toliau jis paminėjo, kad jų organizacijos įstaiga Vašingtone esanti gana aktyvi, nes jau įteikusi keletą memorandumų JT įvairiais klausimais, kurie liečia jų kraštus.

Baltijos valstybės JT debatuose

Rugsėjo 25 d. respublikonų kandidatas į JV prezidentus senatorius Robert A. TAF-TAS Tacomaj pasakė kalbą, kurioje kritikuodamas JV vyriausybės nuolaidumą sovietams priminė ir Baltijos kraštams padarytą neteisę. Jis kalbėjo: „Nuo Teherano mes pamazėle apleidom daugumą idealų, nusakytų Atlanto chartoj, taip kad šiandien daugelio iš jų jau nebeįmanoma pasiekti. Mes laimėjom karą, bet pralaimėjom taiką... JV vyriausybė, matyt, neįsisimė, kad Lietuva, Latvija ir Estija pagal Atlanto chartą turi teisę į jų suvereninių teisių ir savivaldos atstatymą.“

reikalavus, kad iš Graikijos būtų atitrauktos amerikiečių ir britų karinės pajėgos, JV atstovas H. Johnsonas spalio 13 d. ironiškai pareiškė:

„Aš čia noriu pareikšti didžią pagarbą Sov. S-gai. Aš žinau tris mažas Baltijos šalis, kurios kadaise buvo žydinčios demokratijos; dabar iš ten negirdėti nė pyptelėjimo apie kokius nors neramumus. Sov. S-ga tikrai įgyvendino taiką ir ramybę tose šalyse.“

LAIC, šias žinias paskelbęs, priduria: „Demokratinis pasaulis jau atbūda. Po žodžių paprastai eina darbai“. (E).

JAV jūrų laivyno vadai reikalauja galingų jūrų pajėgų

JAV LAIVYNO DIENOS MINĖJIMAS

Naujorkas. Vyriausieji laivyno karininkai spalio 27 d. tautai pasakė, kad JAV turi laikyti galingą jūrų laivyną Amerikos užsienio politikai paremti ir jos laisvei užtikrinti, nepaisant iš kur ir kada atsirastų pavojus.

Tiesioginiai ir netiesioginiai buvo nurodoma į Rusiją ir komunizmą, kaip galimus pavojus kraštui. Tas buvo juntama visose viešose kalbose, kurios buvo sakomos dideliuose ir mažuose JAV miestuose Laivyno Dieną.

Kalbėdamas N. Orleane laivyno sekretorius J. L. Sullivanas pareiškė, kad nuo pergalės dienos iš JAV jūrų ir oro pajėgų beliko tik šešėlis to, kas buvo karo metu. To rezultatas esąs, kad Amerikos atstovams JT institucijose pasidare sunku savo krašto interesus tinkamai ginti.

Neminėdamas Rusijos vardo Sullivanas tęsė: „Šiandieniniame pasaulyje yra tam tikros palaidos jėgos, kurios nėra mums ir mūsų gyvenimo charakteriui draugiškos. Tos jėgos stvoja skersai kelio taiką mylinčių tautų demokratijos procesui.“

Pagaliau atėjo laikas, kada mes turime kliautis tais, kurie bus tiek dražius savo taikos siekimuose, kaip kad mes neperseniai drįsime būti kovoje už savo likimą.“

Laivyno admiralas Williamas F. Halsey kalbėdamas Birminghame įspėjo Ameriką: „Amerikos nepasiruošimas yra mūsų saugumo ir pasaulio taikos priešas Nr. 1“.

Užakcentuodamas, kad jis matęs šį kraštą du kartus įstojant į karą nepasiruošus, pasakė: „Ar mes būsim tokie kvailiai ir miegosime trečią kartą? Aš esu pakankamai įtikintas, kad mes, akominėje pirminėje turime laikyti geležinį kumštį!“. (NYHT)

DP REIKALAI

Vašingtonas (UP). Pereitą savaitę prez. Trumanas pakartojo savo atsisaukimą, kad Europos DP būtų leista emigruoti į JAV. Prezidentas pabrėžė, esąs galimas dalykas, kad šiam reikalavimui opoziciją sudaro antisemitinis judėjimas.

SOVIETAİ REIKALAUJA ESTŲ PABEGELIŲ

Pereitą šeštadienį Beromunsterio radijas pranešė, kad Sovietų Sąjunga įteikė Suomijos vyriausybei reikalavimą išduoti ten esančius estų pabėgėlius. Sovietai esą nusistatę ateityje pareikalauti iš Suomijos išduoti visus ten gyvenančius estus.

Londonas (BBC). Laikinasis IRO komitetas Zenevoje išleido atsisaukimą į visų kraštų vyriausybės prašydamas pagalbos įkurdinant tremtinius. Dabartinis organizacijos deficitas siekia 1 1/2 mil. svarų sterlingų. Organizacija nutarė nepriimti naujų tremtinių ir įkurdinimo akciją apriboti tik tuo skaičiumi, kurį ji dabar globoja.

MARSHALLIS GRĮZTA Į VASINGTONĄ

Naujorkas (Dena-Reuter). Po šešias savaites užtrukusio dalyvavimo Jungtinių Tautų posėdžiuose JAV užs. reik. ministeris Marshallis grįš į Vašingtoną ir pradės pasirusimus nepaprastai kongreso sesijai ir Londono užsienio reikalų ministerių konferencijai.

PASKYRĖ TAIKOS PREMIJĄ

Oslo (UP). Norvegijos parlamento Nobelio premijos komitetas 1947 metų Nobelio taikos premiją paskyrė „Quacker“ organizacijai. Premija yra paskirta lygiomis dalimis Londono ir Philadelphia „Quacker“ organizacijoms.

Sios organizacijos tikslas, laike 300 metų gyvavimo, visuomet buvo pagalba vargstantiems žmonėms. Nuo pradžios pirmoji D. karo „Quacker“ organizacija parėmė 20 įvairių valstybių, išleisdama 60 milijonų dolerių. Ta organizacija turi savo skyrius įvairiuose Europos ir Azijos kraštuose.

Amerikiečių demokratų partijos tautinis komitetas senatorių James Howard McGrath vienbalsiai išrinko demokratų partijos pirmininku. (Dena)

Argentina degina grūdus

Buenos Aires (AP). Argentinos vyriausybė spaudoje ir per radiją paskelbė, jog dėl „ūkio blokados“ priežasties ji esanti priversta sudeginti grūdus, kurių vertė yra 500 milijonų dolerių. Pasiteisindama dėl užsienio kritikų priekaištų, kiek tas liečia grūdų kainas, Argentina sakosi esanti Europai daug padėjusi. Jei ji nebegalinti toliau padėti, tai čia esanti kalta neteisėta ūkio blokada, kuri trukdanti mašinų ir transporto priemonių įvežimą, o kartu ir uostų bei geležinkelų išnaudojimą. Uostai svarbieji geležinkelų mazgai esą tiesiog užverstų grūdais ir todėl būtina reikla juos sudeginti. Be to, už įvežamas prekes Argentina mokanti dešimteriopai brangiau kaip prieš karą.

Vašingtonas (AP). Argentinos vyriausybė artimas laikraštis „El Lider“ kritikuoja amerikiečių laikraštį „Washington Post“ už „gėdingą užsipuolimą Argentinos grūdų politikos“. „Washington Post“ rašė, jog Argentinos spaudos tvirtinimai, kad amerikiečių „ūkine blokada“ privertusi Argentiną sudeginti grūdus, kurie yra verti 500 mil. dolerių, yra „grubus klaidinimas“. Į Argentinos kritiką „Washington Post“ atsakė vedamuoju, kuriame rašo: „Jokios amerikiečių blokados nėra buvę. Laikė karą Argentina buvo priversta dalį savo grūdų, daugiausiai kukurūzų, sukurenti garvežiuose, nes ji negalėjo gauti iš Jungtinių Amerikos Valstybių anglų ir alyvos. To

priežastim buvo tas, kad Jungtinėms Amerikos Valstybėms buvo reikalingi visi turimi ištekliai testi karui, kuriame Argentina intensyviai nedalyvavo“.

KOVOS KĀSMIRE

Karachi (Dena). Muzulmoniskieji „Laisvojo Kašmiro revoliucinės armijos“ daliniai priartėjo prie Srinagaro per 16 kilometrų. „Laisvojo Kašmiro vyriausybės vadas paskelbė, jog didžioji dalis kunigaikščių valstybių yra sukilięli rankose.“

Britų Royal Air Force lėktuvai evakuoja civilius britus iš Srinagaro. Į sukilimo sritį nuleista papildomi indų parašiutininkų daliniai. Pakistano vyriausybės atstovas pareiškė, kad Pakistanas į įvykius Kašmi-re žiūri labai rimtai ir skaito, kad indų dalinių atsiradimas kunigaikščių valstybės sostinėje sudaro padėties paastrejinimą. Netolima ateitis įrodysianti, kad Kašmiro maharadžos žygis įjungti tą kunigaikštiją į Indijos uniją sudaro pavojų pasaulio taikai.

Paryžius. (Dena-Reuter). Po gen. de Gaulle pergalės naujai sudarytajai prancūzų vyriausybei su ministru pirmininku Ramadier priešakyje parlamentas išreiškė pasitikejimą 304 balsais prieš 280 balsų.

Bukareštas (Dena). Praėjusioje savaitėje prasidėjo teismo procesas prieš buvusį rumunų tautinės ūkininkų partijos vadą Dr. J. Maniur ir 14 jo bendrininkų.

KALBĖKIME ATVIRAI

(MOSŲ SPEC. KORESPONDENTO ANGLIJOJE)

Buvęs JA Valstybių užsienio reikalų ministras p. Byrnes (visuomenės vadinamas „Jimmy“ vardu) neseniai išleido atsiminimų knygą, kurią pavadino „Speaking Fancily“ — Atvirai kalbant. Minėtoji knyga sudarė tikrą sensaciją, nes p. Byrnes labai iškalbingu ir įtikinančiu būdu atidengė Jaltos paslaptis, ir amerikietis skaitytojas gali įtikinti, jog:

a) prez. Rooseveltas Jaltoje buvo Stalino paveiktas ir

b) prez. Trumanas ne tik neprieštarauja mirusio prezidento valiai, bet dargi detalai ją vykdo, užimdamas Rusijos atžvilgiu griežtą poziciją.

PREZ. ROOSEVELTO POLITINIS TESTAMENTAS

Pasirodo, jog prez. Rooseveltas, praslinkęs dviem savaitėm po Jaltos konferencijos, pasiūlo gerokai apsišvėjęs kai kuriais staigiais Rusijos posūkiais. Būtent, prez. Rooseveltas tuo metu sužinojo, kad p. Višinskis privertė Rumunijos karalių Mykolą sudaryti marionetinę vyriausybę, vadovaujamą min. pirm. Grozos. Valandą prieš mirtį prez. Rooseveltas parašė laiską W. Churchillui, patardamas Rusijos atžvilgiu užimti kietesnę poziciją.

Atrodo, kad šitos paskutinės mirusiojo prezidento valios paskelbimas sudarė p. Byrnes pagrindinį pretekstą paskelbti sensacingus atsiminimus. Tačiau p. Byrnes neapsiribojo tik atsiminimais ir padarė kai kurių sugestijų atečiai. Tai kaip tik sudaro dar didesnio įspūdžio skaitytojams.

Jelgu taip, t. p. Byrnes atsiminimų knyga reikia žiūrėti ne kaip į kasdienį reiškinį. Tiesa, šiuo metu jis kalba kaip privatus asmuo, tačiau reikia atsiminti, kad dar neseniai jis tvarkė JAV užsienio reikalus ir ligi šol yra populiarius Amerikoje, — dėl to ir jo mintys, gal būt, nėra visai privatus pobūdžio. Greičiausiai tai yra mintys, kurios bręsta JAV didžiųjų politikų galvose.

P. BYRNES KNYGOS MINTYS

P. Byrnes nuomone, S. Rusijos paskutinės tikslas yra visos Europos užviešpatavimas. Tuo atveju, jeigu nebūtų galima susitarti lapkričio mėn. užs. reikalų ministerių konferencijoje, p. Byrnes siūlo visai panaikinti tokio pobūdžio pasitarimus ir paveisti taikos sutartį su Vokietija parengti visoms sąjunginėms valstybėms. Jeigu Rusija su tokio proceso nesutiktų, taikos traktatas turėtų būti sudarytas be jos ir pasirašytas su Vakarų Vokietija. Tada Ru-

sija turėtų būti pakviesta pasirašyti sutartį ir atitraukti savo kariuomenę iš Vokietijos. Jeigu su tuo ji sutiktų, nebūtų imtasi kokių nors priemonių; priešingai, — jeigu su tuo ji nesutiktų, visa byla turėtų būti pavesta Saugumo Tarybai. Jeigu ir šiuo atveju Rusija panaudotų veto teisę, JAV ir kitos valstybės, kurios prie jų prisijungtu, turėtų Rusiją priversti jėga.

Faktinai siūlymas Rusiją išstumti iš Vokietijos savyje turi gilesnę mintį, nes tada ji turėtų savo kariuomenę atitraukti iš kitų Europos valstybių (pvz., Lenkijos), kur laiko savo jėgas tariamam susisiekimo apsaugojimui.

Panašią mintį ankščiau siūlė žinomas JAV publicistas W. Lippmanas. Tik jį siūlė atitraukti visas sąjungininkų jėgas, nenurodydamas, kokių būdu Rusija būtų priversta tai padaryti.

ANGLIJOS REAKCIJA

Nenuostabu, kad p. Byrnes mintys sukėlė didelę reakciją Anglijoje. Londono „The Times“ paskelbė vedinį, kuriame aštriai kritikavo p. Byrnes nuomonę. Pasiremdamas p. Churchillio žodžiais, jog reikia iškoti sugyvenimo tarp „dviejų pasaulių“, kurie dabar atsirado vienoje žemėje, „Times“ prikiša p. Byrnes kraštutinumą ir karštumą, ir prieina išvados, kad

a) arba priimsime p. Churchillio koncepciją, kad žemėje egzistuoja „du pasauliai“, tačiau ne kovoją,

b) arba liks nuolatinis nesusipratimų žemės, ir, jeigu teis, gali padaryti neįsengiamą konfliktą“.

„Times“ ištikrųjų palaiko kompromiso ir nuovokos kelią, bet iš antros pusės pripažįsta, kad paskutiniai JAV vyrų pasisakymai reikšią sovietų politikai reakciją, o pastarosios politika paskutiniu metu išryškėjo Kominternio atkūrimu.

JA VALSTYBIŲ REAKCIJA

Netrukus po to pasakė labai santūriai, bet reikšmingą kalbą JAV užs. reikalų ministras gen. Marshallis. Jis kalbėjo Pramoninės Organizacijos Kongresui (Darbininkų Prof. Sąjungai) ir stengėsi išryškinti pa-

saulio nesutarimų esmę, nes jis yra paskendęs „ideologinių apibendrinimų ir kivių migloje“.

Tai kas šiandien gresia Europai jos palūžimo atveju, yra „pavojus visai išnykti charakteringoms vakarų civilizacijos žymėms“. Amerikos vedamos politikos tikslas — pasaulinė stabilizacija, „kaip be atodairios būtina pasaulio taikos sąlyga“.

Min. Marshallis neminėjo nei Rusijos, nei komunizmo, tačiau galima buvo suprasti, kad jo kalba buvo ramus ir tvirtas atsakas „Kominformo“ suorganizavimui. Kalba reikiša: žinome mūsų tikslą ir darysime tai, ką laikysime esant naudinga.

Verta atkreipti dėmesį ir į p. Harrimano, buvusio JAV ambasadoriaus Maskvoje ir dabartinio JAV prekybos ministerio, paskutinę kalbą. Jis artimiausią JAV politiką suglaudė į keturis pagrindinius punktus: sustiprinti ūkinę, diplomatinę, politinę ir informacinę ofensyvą visomis kryptimis, ginant laisvę.

— Amerika, — kalbėjo min. Harrimanas, — yra vienintelis kraštas, kuris gali vadovauti pasaulio atstatymui. Kokiu būdu eis šis atstatymas, stiprės politinė ir ūkinė stabilizacija, kurią minuoja jėgos, norinčios išnaudoti badą ir chaosą.

Kaip plačiai sieks šis atstatymo programa? Kol kas ji ribojasi vakarų Europa, bet atrodo, jog ir pati Amerika įsitikinusi, kad tokios programos neužtenka.

Valstybės Departamento sekretorius p. Lovett, kalbėdamas alpe Kominternio politiką, pasakė („Times“ žiniomis):

— Vakarų Europa reikalauja amerikiečių maisto, kol Rusija laikys ekonominę ir politinę barjerą išilgai vidurio Europos. Buvo tai nelaimingų aplinkybių išdava, kad atsirado geležinė uždanga, kuri, grubiai kalbant, pravesta išilgai linijos, dalinančios Europos pramonės ir ūkio sritis ...

Visa tai rodo, kad nežaidžiama jau tik nervų karų: priešingai, — prasideda atkakli ir didelės apimties politinė ir ūkinė kova.

1947. X. 26.

J. Ku — kis.

Sovietų priekaištai Jungtinėms Tautoms

James F. Byrnes savo knygoje „Atvirai kalbant“ atskleidė daug paslapčių, kurios gyvai charakterizuoja „Trijų Didžiųjų“ santykius buvusiojo karo metu. Iš jo prisiminimų aiškėja, kad Jaltos konferencijoje Stalinas siūlė Rooseveltui ir Churchillui galintis fronto paaugti daugiau rusišką kraują, jei jam bus pripažintos sienos palei Curzono liniją ir jei Lenkijos sienas bus leista nustatyti palei Oderio — Neissės liniją. Tai faktai, kurie patvirtina, kad karo metu Stalinui sekėsi šios rūšies prekyba.

Bet karui baigiantis pradėjo mažėti panašių susitarimų galimybės. Dar prieš karo pabaigą Stalinui pavyko pasodinti Kontrolines Tarybas Bukarešte, Budapešte, Vienoje, Berlyne. Saldus vardas „taryba“ dar buvo priekeltas ir Saugumo Tarybai, bet toliau kelias pasidarė užkirstas. Dar viskas sovietams gerai sekėsi pirmuosiuose Jungtinių Tautų visuotiniuose susirinkimuose, bet štai dabartiniame užkliuvo. Praėjusiam visuotiniame susirinkime su dideliu entuziazmu Molotovas pravedė savo visuotinio nusiginklavimo rezoluciją, jis sugebėjo suorganizuoti Jungtinių Tautų boikotą prieš Ispaniją ir t. t. Bet jau šis visuotinis susirinkimas vykstą sovietams visiškai nepalankioje dvasioje. Todėl ir sovietų spauda nesivaržydama pradėjo pulti Jungtinių Tautų organizaciją.

Pasibaurėjimo vertą ir prieš Jungtines Tautas nukreiptą straipsnį, pavadintą: „Meždunarodnaja organizacija ili amerikanskaja kontora?“ — Tarptautinė organi-

zacija ar amerikiečių kontora — neseniai atspausdino „Pravda“. Stai kelios to straipsnio charakteringės ištraukos:

— Tas, kas paskutiniuosiuose metų JT Politinėje komisijoje svarstant Graikijos klausimą mums kelia klausimą: „Kur eina Jungtinės Tautos?“

Nežiūrint visai į formaliąją pusę, bet labiau įsigilinus į reikalų vystymąsi Lake Success, aiškėja, kad paskutiniuosiuose laikų šioje organizacijoje įvyko daug pasikeitimų. Jungtinių Tautų organizacija nebėra ta pati, kuri buvo suprojektuota organizatorių kovos prieš fašizmą laikais. Ji nebėra ta pati, kuri buvo įkurta San Franciske.

Faktai patvirtina, jog amerikiečių ekspansionistai JT naudoja, kaip gerą kozirį didžiajame žaidime, kurį jie pradeda. Pasinaudodami šia iškaba jie tikisi pasiekti tai, kas jiems vykdyti vardu Valstybės Departamento, Vasingtone, būtų nepatogu.

Pagarsėjusios „Komisijos iširti Graikijos šiaurės sienų būklei“ patyrimai labai padarino tam tikrus amerikiečių sluoksnius. Kitų komisijų planai, — kur amerikiečiai visuomet randa reikalą dalyvauti — yra skubūs. Taip, pav., prisidengdami „Balkanų komisijos“ iškaba, jie mano prasiskverbti į tokius kraštus, kurie nėra linkę pasiduoti svetimųjų įsakymams. Šiuo paskutiniuoju planu yra ruošiamasi „Balkanų komisijos“ veikimą išplėsti visai Rytų Europai, įskaitant ir Lenkiją. Amerikiečių delegacija esanti panašios komisijos planą paruošusi ir Korėjoje.

Iš tikrųjų, yra nežinoma kada nustos veikusi Amerikos „komisionierių“ nesuvaldoma fantazija. Galima įsivaizduoti, jog ryšium su JT, jie yra pasisavinę visiską specifinę rolę. Ta rolę dar labiau išryškėja fone padorių principų sovietinės diplomatijos, kuri toje atmosferoje triuškinama mechaninės daugumos įsismaginusių advokatų planus. Amerikečiams dažnai pavyksta primesti Jungtinėms Tautoms tokius užsimojimus, kurie yra jiems pagaiduojami. Bet vis tiek, šioje šaltakraujioje kovoje, kuri šiuo metu vyksta, moralinis ir politinis pranašumas lieka sovietų delegacijos pusėje.

Jau daug vandens nutekėjo Hudsono nuo San Francisko konferencijos laikų, todėl yra neprotinga pažymėti ką piktai liežuviui kalba Jungtinių Tautų koridoriuose ryšium su priimta JT vėliava: „Jungtinės Tautos būtų buvę geriau pasirinkti Jungtinių Amerikos Valstybių vėliavą ir tikrai padidinti žvaigždžių skaičių — žiūrint valstybių skaičius, kurios skaitosi jo didenybės dolylio palydovais“.

Savaitinė apžvalga:

Karo kurstymas

Sovietų Sąjungos delegacija JT visuotiniame susirinkime startavo su stipriu antpuoliu prieš karo kurstytojus. Višinskis ta proga paskelbė tariamą karo kurstytojų sąrašą, į kurį įtraukė visą eilę žinomų amerikiečių asmenybių. Tolimesnėse diskusijose jis tą savo ilgą sąrašą papildydavo vis naujais vardais. Jo kolegos iš Rytų Europos uoliai asistavo. Taip pav. Ukrainos užs. reik. min. Manuilskis paskelbė, kad Hitleris su Musolini būtų apsidžiaugę, išgirdę JAV krašto apsaugos ministerio Forrestalio pareiškimą, jog karas esąs neišvengiamas. Pats Višinskis, šalia tos oficialios polemikos, įsivėlė, dar į „privatias“ diskusijas su New York spauda, kuriai jis prikišo žinią „frizavimą“. Amerikiečių laikraščiai tą jo kaltinamąją kalbą atspausdino žodis žodinė. Višinskui pasidarė kiek nepatogu. Jam nebėliko nieko kito, kaip tik pareikšti savo nusistėbėjimą, kad amerikiečių laikraščiai, priešingai „monopolkapitalo“ nurodymams, išdrįso įdėti jo kalbą. Tačiau po kelių dienų jo padėtis kiek palengvėjo (bent jam taip pasirodė) — amerikiečių spauda jo pareiškimais pradėjo nebesidomėti ir jų santraukas atspausdindavo jau nebe pirmuose puslapiuose. Višinskis, žinoma, nebepraleido progos tai viešai paskelbti. „New York Times“ leidėjas Edwin James, kuris iš savo pusės neprieidžia progos su sovietais padiskutuoti, neliko ir šį kartą skolingas. Jis rašė: „Atsakymas į tą naują Višinskio kaltinimą yra labai paprastas. Višinskis tik vieną kartą pasakė naują kalbą. Vėliau jis ją taktarėjo. Laiks nuo laiko jis papildė naujais vardais savo karo kurstytojų sąrašą ir tuos papildymus „Times“ perduoda savo skaitytojams. Jo kalbos vėl rastu didesnio dėmesio, jei jis pasakytų ką nors naujo, jei pav. jis paskelbtų su kokiom mintim sovietai ateis į Londono Konferenciją, jei jis ką nors tikslensio pasakytų apie savo koncentracijos stovyklas, kuriose, kaip spėjama, sėdi 20 mln. žmonių ir baigia James.“

Ir kuo gi pasibaigė ta sovietų sukelta „audra“? Po tokių pat kaip kaltinimas atvirų atsikirtimų, visuotinas susirinkimas priėmė rezoluciją, kuria JT narių vyria-

sybės raginamos „savo konstitucijų ribose padaryti žygių, kad visos publicistinės ir propagandos priemonės būtų panaudotos draugiškiems santykiams tarp tautų skatinti, o taip pat remti platinimą tos informacinės medžiagos, kuri atitinka tautų taikos troškimui“. Žodžiu, tokią rezoluciją, kuri Sovietų Sąjungai tiek pat, jei ne daugiau taikintina, kaip kitom valstybėms.

Kitokio rezultato ir laukti nebuvo galima. Tai kam tas visas triukšmas? Vien tik vidaus propagandos sumetimais? Gali būti. Anglų liberalų laikraštis „Manchester Guardian“ žino dar kitokią atsakymą. Būtent, tą visą ataką prieš tarptautinius karo kurstytojus laikraštis vadina „pasibaigėtinu būdu“ pasaulio demesį nukreipti nuo kitų svarbesnių reikalų. —

Ir ištikrųjų, ta pažiūra, atrodo, turinti daug tiesos. Jau nekalbant apie tai, kad sovietai, keldami nerimą, nori sukludinti ūkiniam atkūtimui, kuriam reikalingas tam tikras saugumo jausmas, jie, galimas daiktas, nori nukreipti pasaulio dėmesį nuo Rytų Europoje vykstančios liaudininkų partijų likvidacijos. Mums, savo kailiu patyrusiems sovietų metodus, buvo aišku, kad toks momentas turi ateiti. Sovietams okupavus „išvadavus“ Rytų Europos valstybes, dešiniųjų partijos jau vien iš savo prigimties arba dėl to, kad buvo susikompromitavusios didesniu ar mažesniu palankumu vokiečiams, netiko į sovietų pastatytas „koalicionines vyriausybes“ ir buvo likviduotos. Buvo aišku, kad tų žemės ūkio kraštų negausios, be tradicijų, socialistų partijos ilgainiui turės pasiduoti komunistų spaudimui ir susilieti su jais. Tas įvykis, vien tik Čekoslovakijos socialdemokratų partija dar vis randa drąsos pasipriešinti tokiai pagundai. Rumunijoje, Lenkijoje, Bulgarijoje socialistų partijos praktiškai išnyko. Ten buvo išlikusi tik dar viena didesnė partija — liaudininkai. Toji partija būdama „klekanti kairė nuo centro“ tiko „lėtvynės“ ar „liaudies“ frontų koalicijom. Per rinkimus jos, žinoma, pralaimėjo. Buvo išstumtos iš vyriausybės ir štai dabar atėjo jų paskutinis momentas. Į tų partijų vadus: Mikolaičiką — Lenkijoje, Manių — Rumunijoje, Petkovą — Bulgarijoje buvo žiūrima kaip į paskutinę viltį, kad, gal būt, kada nors ateis geresni laikai. Jie buvo paskutinė demokratijos žiežirba. Jų partijos, turėdamos senas tradicijas ūkininkų kraštuose, turėjo didelį pritarimą ir jose ieškojo prieglaudos visi kitaip manantieji. Energingesnė JAV politika privertė rusus baigti žaidimą ir žengti prie galutinės likvidacijos.

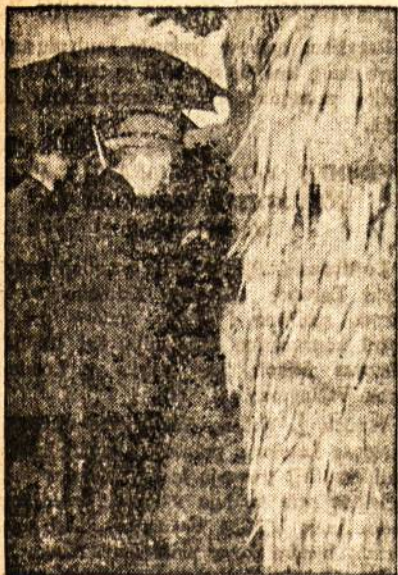
Vakarų spauda laiks nuo laiko vis rašo, kad sovietai esą tokie „nervingi“ todėl, kad bijo apsupimo. Girdi, reikia išlaikyti tą jų išsivaizduotą baimę ir tada bus galima su jais susikalbėti. Dabar sovietai mielai pasinaudojo patį Vakarų jiems nukaltu ginklu. Jie, rėkdami apie amerikiečių pasirošimus karui, likviduoja opoziciją Rytų Europoje. Logiškai galvojant, vakarų komentatoriai tą žygį turėtų pateisinti. Juk savaime suprantama, kad jei bijoma, tai stiprinamos savo pozicijos! Kas čia tokio sakys tie komentatoriai — mes sakėme, kad reikia sovietus įtikinti mūsų gražiom mintim, tada jie irgi pasitaisys. Juk Višinskio kalbos parodo, kad jie bijo!

Vėl iš kitos pusės Kremlius savo kalbom apie karo kurstytojus nori paruošti tinkamą atmosferą Londono Konferencijai. Kaip tvirtina „New York Times“ skiltyse Stuart Alsop, sovietai Londono Konferencijoje žada pasiūlyti atitraukti iš Vokietijos visas okupacines kariuomenes. Tą patį jie jau pasiūlė padaryti su Korėja. Kas tuose kraštuose įsiviešpatautų, jei taip būtų padaryta, yra aišku. Ne veltui sovietai turi maršalo Pauliaus armiją, kurį užimtą Vokietiją, ir Korėjos demokratiską armiją, kuri atitinkamai pasilegtų su Korėja. Tie pasiūlymai bus atmesti, bet Molotovui tokioje karo kurstyto atmosferoje bus proga pasirodyti tautos apaštalu. Ar visos tos priemonės sovietams daug padės, abejotina, tačiau kaltinamieji dažnai pasakoja sunkiai įtikėtinas istorijas, o skęstantis ir siaudo griebiasi. O skęsta sovietų demokratiskumo aureolė.

Tarp kitko, tas galimas Molotovo pasiūlymas atitikti amerikiečių komentatoriaus Walter Lippmano pasiūlymą. Lippmanas, išnagrinėjęs padėti, savo straipsnių serijoje, pavadintoje „Salties karas“, siūlo kaip vienintelę išeitį atitraukti kariuomenes iš Europos. Praktiškai tai būtų lygu sovietų įsigalėjimui. Argi Lippmanas to nesuprastų?

Tuo tarpu „Salties karas“ vyksta toliau. Karštai diskutuojama JT visuotiniame susirinkime ir komisijose. Rytų Europos valstybės tūkstančiai patriotų turi savo gyvybės apmokėti tikėjimą į galimą bendradarbiavimą su bolševikais. Jie savo karštą kraują apliejo to šalto karo iliuzijai!

Diplomaticus

HIROHITO VISKŲ DOMIS

Mūsų atvaizde Japonijos imperatorius Hirohito apžiūri šių metų derlių.

(Dena—INP—Bild)

Protestas prieš suėmimus

Koelnas (Dena-DPD). Vokietijos katalikų arkivyskupai įteikė Kontrolinei Tarybai Koelno arkivyskupo kardinolo Jozef Frings pasirašytą prašymą, kuriame prašoma skubią susirūpinti sovietų zonoje suimtų vyrų, moterų, jaunuolių ir iš britų-amerikiečių nelaisvės paleistų karių likimu.

Koelno arkivyskupijos generalvikariatas savo pareiškime, kuris paskatino paruošti minėtą prašymą visų arkivyskupų vardu, reikiša viltį, jog ir nugalėta tautai teisės ir žmoniškumo įstatymai turėtų būti pripažinti. Jau seniau episkopatas esąs nurodęs, jog suėmimai sovietų zonoje prieštarauja ne tik tautų teisei, bet ir žmoniškumo teisei. Todėl katalikų bažnyčia reikiša protestą prieš šias priemones. Episkopato žygiai iki šiol likę be pasekmių, todėl visuomenė pradedanti nustoti viltingai tikėti teisingumu. Episkopatas reikalauja Kontrolinę Tarybą pakartotinai imtis priemonių, kad šie teisės

paveidimai būtų pašalinti. Suimtųjų tarpe esąs didelis skaičius vaikų ir jaunuolių. Suėmimų skaičius vis didėja. Bažnytinės įstaigos turi pranešimus apie suėmimą 200 jaunuolių. Bendrasis suimtųjų skaičius esąs keliariopai didesnis. Turimas suimtųjų sąrašas apima 1254 vardus ir pavardes.

TITO SVARBIAUSIAS KANDIDATAS ISTRIJOJE

Belgradas (AP). Belgrado laikraščiai praneša, kad, pagal Italijos taikos sutartį Jugoslavijai priskirtos teritorijos, vadin. Istrijos, lapkričio mėn. rinkimuose Tito išstatytas kandidatu. Tito buvo pasiūlytas Istrijos antisfasistų susivienijimo susirinkime, kaip svarbiausias jų kandidatas būsimuose rinkimuose.

* Buvęs britų karinių pajėgų vadas Vokietijoje Sir Sholto Douglas išvyko iš Berlyno ir grįžta į D. Britaniją. (Dena).

PROPAGANDA IR JOS REIKSMĖ TREMTYJE

Atrodo, kad tremtinių negrįžimo faktas savo tėvynės, leido jiems pasauklyje suvaidinti tam tikrą moralinį ir politinį vaidmenį. Štai masės DP, kurios protestuoja prieš jų tėvynės esantį politinį režimą, moralinę depresiją. Kas yra tos masės, iš ko jos susideda, kokios moralinės, intelektualinės jėgos jose glūdi? Kaip parodyti pasauliui ir žmonėms, kurie mūsų nepažįsta, tremtinių individualizmą, kaip sudaryti sąlygas, kad mus teisingai įvertintų? Štai yra klausimai, kurie mums rūpėtų.

Paskutiniu laiku politiniai režimai, kaip pav., nacizmas, propagandas mintį begalinai iškreipė ir patį to žodžio sąvoką padarė mums nesimpatinga, netikslią, netgi komišką. Tos pastarosios propagandos įtakojė blaiviai galvojančius žmones nebetikėjo totalinės valstybės skelbiamoms ir skiepjamoms mintims. Tuo būdu propaganda išaugimė, pasidarė nevertinga, netiksli, tik vien įrankis masėms valdyti, užgniaužias bet kokį individualizmą laisvai galvojančio žmogaus. Tačiau šitos propagandos supratimas iš esmės buvo klaidingas ir netikslus, netgi ir moralei prieštaravo, nes toji propaganda ne teisybės ieškojo, ji nebuvo toji psichologinė galia, kuri verčia tikėti, kuri duoda kūrybinio impulso ir tam tikro idealizmo atspalvį. Ne, tai buvo jėga, kuri reikalavo visiško nusilenkimo ir atmetė bet kokį sveiką kritikos pajautimą.

O vis tiklatai propagandos idėja mes suprantame daug giliau. Ji turi būti pagrįsta teisingumu ir objektyvumu jausmu, ji turi neuždengti šydu akių valstyboms, tautoms ir pavieniams asmenims, bet jas atidengti tikrųjų vertybių ir objektyvios tiesos išvėgimui. Propagandos pasisiekimas priklausys paprastai nuo vidujinės sėkmes tų, kurie apie save nori kalbėti, save nori parodyti. Jeigu jau patys mūsų buvimas valdina tam tikrą moralinį, politinį vaidmenį, tai mes patys esame gyvoji propaganda.

Taip, kaip mes elgiamės (plačiausia supaprastą prasmę) netgi kiekvienas mūsų, priklausys ta svarbi nuomonė apie mūsų tautas ir apie mus iš esmės. Jau yra nusibodę apie tai kalbėti, mūsų laikraščiai pilni tokių minčių. Tačiau tos mintys yra tiek svarbios, kad neįmanoma ramiai pro jas praieiti, o ypatingai pro tuos įvykius, kurie mūsų vardą galėtų nužeminti, arba iškelti. Mes patys esame ta natūralioji propaganda, o jos intensyvumas gali gimi čia, jau be atsižvelgiant į tremtinių kultūrinio pagrindo, dar per specifinį tremtinių visuomenės auklėjimą atitinkantį sąlygas.

Tame auklėjime turi glūdėti visos mūsų dabartinių sąlygų supratimas, prie jų prisitaikymas ir jų užvaldymas. Iš kitos pusės tame auklėjime turi glūdėti ir nepasidavimas sąlygų netinkamumui, kad materialiniai nedaktiniai nesužlugdytų mūsų dvasios tyvimo ir intereso dirbti.

Natūralioji propaganda, kuri gimsta pati, pati už save kalba, parodoma aiškios faktus, yra pati stipriausia ir pati svarbiausia. Ji yra taip pat ir pagrindas specialiai propagandai, ji yra ir ta vidinė jėga, kuria remiantis galime daryti propagandą.

Tačiau mes to viso nenorime. Mes nenorime sakyti: „žiūrėkite, kaip baisiai esame tobuli, kokia kultūrinė galybė glūdi mums“ ir drauge jausiti, kad to nėra.

Mūsų gyvenime pasitaiko individualių pavyzdžių, kurie nepaprastai kenkia tai „natūraliai“ propagandai. Atrodo, kad atsidūrę naujose sąlygose, mes nevaidiname tikrai orientuojamės. Būtų didžiausia klaida manyti, kad užsienyje žmonės yra kvailiesni, ne-
.....

pasizymi jausmų subtilumu, intelekto aukštumu ir pan. Dėl to mes labai lengvapėdiškai elgtumės, jei vien dėl savo tuštumo užsienyje pasisavintume neužtarnautus titulus. O vis tiklatai atsitinka, kad Lietuvoje tik buvę universiteto asistentai, lektoriai, čia staigiai tampa profesoriais, nebaigę medicinos mokslų — medicinos daktarais, technikai — diplomuotais inžinieriais ir t.t. Visai nesuprantama, kad mūsų vadinamieji intelektualai didžiausią atsakomybę jausmą privalėtų turėti, atstovaudami mūsų mokslo aukštumą. Naivu būtų iš viso galvoti, kad titulai esanti geriausia propaganda mūsų kultūros aukštumui įrodyti.

Ir dažnai patys užsieniečiai perdėta stebisi, kad paprastų žmonių (netituluotų) pas mus iš viso negalima rasti.

Tačiau jeigu tie tituluotieji savo asmenybės neišryškina ypatingesniomis vertybėmis, tai ką gi reikėtų galvoti apie masės paprastų žmonių, pasilikusių mūsų brangioje tėvynėje.

Tiek mokslas, tiek menas, tiek visos kultūrinės vertybės turėtų būti išaiškintos galimai didesnėje aukštumoje, dėl to ir atskirų mokslininkų bei menininkų reprezentacija mums yra labai svarbi. Jais negali pasidaryti ne tikrieji specialistai ir gilūs dalyko žinovai. Jų darbai ir jų asmenybės gražiausia kalba privalo byloti apie mūsų kraštų kultūrinį aukštumą.

Kalbant apie individualybę, natūralią propagandą reikėtų priminti ir visokios rū-

šies individualinę reprezentaciją — svetimtaučio tarpe. Toje reprezentacijoje reikėtų išlaikyti visokeriopą lygsvarą: suderinti svetimtaučio gerbimą ir žmogiškąjį bei tautinį orumą. Kartais galima rasti mūsų pačių tarpe tiek logiškų prieštaravimų, liečiančių užsienį: būdami savo tėvynėje, užsienio nematę, perdėta ji garbinome, gi atsidūrę užsienyje elgamės vėl dvejojai: arba svetimtaučiuose principiniai nieko gero nerandame ir išpūstai pasitikime savo jėgomis, iš ko kyla aukščiau minėtos negerovės, arba individualiai betarpiai susidūrus galingsniais svetimtaučiais, nustojaime žmogiškosios garbės ir tautinės ambicijos absoliučiai prieš jį nusizemindami. Tai didžiausios psichologinės klaidos, kurios kyla gal dažnai iš mūsų beviltiškos padėties, iš moralinės depresijos, o gal kartais ir iš stokos žmogiškojo orumo. Jei objektyvumas bet kur gyvenime vadinama nepaprastai svarbiu vaidmeniu, jeigu objektyvumą savęs atžvilgiu galima skaityti dideliu menu, tai mūsų sąlygose išlikti objektyviais užsienio ir užsieniečių atžvilgiu yra didelė sunkybė, bet drauge ir būtinybė.

Jei atskirų žmonių ir jų veiksmų, bet kultūrinio judėjimo įtaka yra didelė propagandai tremtyje, tai jokių būdu negalime pamiršti ir, plačia prasme suprato, kultūrinio tremtinių judėjimo. Tuo plačiu kultūrinio judėjimo privalo susirūpinti visos tremtinių kultūrinės jėgos. Tiek mūsų spauda, tiek mūsų mokyklos, tiek įvairių rūšių

menas tarnauja tai pačiai natūraliai propagandai tremtyje. Nuo jų pasireiškimo lygmenas priklausys ir mūsų kultūrinis išsitiesimas užsienyje ir užsieniuose. Nuo to priklausys ir mūsų norėta vidinė jėga ir šaukimo galybė, kuria mes norėtume prisidėti gražinti savo tėvynei laisvę ir laimę.

Mes tremtiniai jau esame ta savotiškai tylinči savo kraštų kariuomenė, kariuomenė be ginklo ir be jėgų radikalai veikti. Mes esame kariuomenė, kurioje žygiuoja tremties mokyklos moksleiviai, motinos su kūdikiais, ūkininkai, praradę savo žemę, studentai, amatininkai, profesoriai, žurnalistai, menininkai ir visi kiti. O jų visų ginklas — moralinės ir kultūrinės vertybės. Tos vertybės gali tapti didžiuliu mūsų šaukumu, nes turime žodžio laisvę, esame ta išbėgusioji tautos dalis, kuri turi teisę kalbėti ir privalo kalbėti, jausdama teisybę savo pusėje ir tikėdama, kad tą kalbą pasaulis suprastų. Štai kam yra reikalinga propaganda tremtyje, čia glūdi visas jos svarbumas ir jos esmė. Nuo to ar sugebėsime užsienyje ją praveisti, iš dalies priklausys, ar tinkamai bus išgirstas minėtas mūsų laisvės šaukimas.

Darydami propagandą užsienyje mes nenorime pranešti patys savęs ir parodyti daugiau, nei sugebame. Tai ir rūpindamiesi specialiaja propaganda mes norėtume tik leisti save pažinti. To mūsų pažinimo tikslui propaganda privalėtų būti tinkamai organizuota, tiksli, jautri, tinkamų asmenų ..

tinkamose situacijose praveista.

Mes ne tik neturime specialios propagandos įstaigos, bet ir atskirų asmenų, kurie ta propaganda rūpintųsi. Čia but, čia glūdi klaida iš esmės, nes neturėdami tinkamos organizacijos propagandai, palikome ją tik mūsų gyvenimo pripuolamybei ir atskirų įvykių atsitiktinumui. Tad ir propagandos pasireiškimas nebuvo iš anksto apgalvotas, planingas judėjimas, tai buvo tik atskirų žmonių, ar atskirų grupių darbas. Jame glūdėjo labai daug geros valios ir idealizmo, dažnai buvo parodyta puikių dalykų ir didelių vertybių, betgi atsitikdavo dėl tos patios organizacijos stokos, kad užsieniu mes parodydavome ir tokiu dalyku, kurių visai būtų nereikėję rodyti. O į propagandą mūsų padėtyje turėtų būti atkreiptas specialus dėmesys.

Taip, kaip mes rūpinamės tremties švietimo reikalais ir ji organizuojame nuo centro į periferijas, reikėtų centralizuoti ir propagandos vyksmą. Tam dalykui turėtų būti specialūs žmonės, kurie centre planuotų propagandos pravedimą, stengtųsi išsamiai pažinti tremtinių pasiekus kultūrinis vertybių rezultatus ir išryškintų užsieniui tai, kas būtų įdomiausia ir vertingiausia.

Propagandos centras turėtų taip pat daryti propagandos pravedimo planą, atsižvelgiant į tremtinių gyvenamąsias sąlygas ir į laiko sąlygas. Reikėtų žinoti a priori, kur galėtume pasirodyti. Juk turime susidariusias įvairių rūšių sąjungas, įvairių profesijų susibūrimus. Propagandos centrai kontakte su tomis sąjungomis galėtų aptarti, kokie nuveikti darbai galėtų būti išryškinti: pav., dalininkų parodų ruošimas, atskirų literatūros veikalų, ar kelių rašytojų veikalų vertimai, menininkų koncertai ir t.t. Visa tai galėtų būti specialiai paruošta svetimtaučiams. Tokių dalykų mes esame turėję, bet per mažai. Propagandos centras taip pat galėtų ieškoti ir situacijų tinkamumui tai propagandai. Negi visada propagandos pravedimo reikalingumas yra vienodas. Būna mūsų gyvenime tokių situacijų, kur propaganda turėtų būti ypatingai reikalinga, ar priešingai. Visa tai reikėtų labai jautriai, subtiliai pajusti ieškant ir tautinio specifiskumo, kaip tautinės galybės, išryškimo ir iškelti tai, kas svetimtaučiams galėtų būti įdomu.

Jau kelinti metai vakaru Europoje gyvenant, tariamės esą labai gerai pažįstami, o vistik ne. Dažnai įvairių kraštų apaudos atsiliepiama mūsų atžvilgiu būna neigiami. Būdami tie tuo tarpu niekam nereikalingi žmonės, dažnai galime atrodyti ir niekam nevertingi. Atrodo, lyg tas mūsų atsiradimas yra baisiai pripuolamas reiškinys, kurio negalima taip greit nei sutvarkyti, nei panaikinti. Netgi ir ta vadinamoji mūsų atsiradimo pripuolamybė daug kam nėra aiški, netgi ir jai išaiškinti dar reikia atitinkamos propagandos. O ką gi kalbėti apie mus pačius. Juk labai dažnai mes tikrai atrodome tik ta, aukščiau minėtoji, pilkų žmonių masė pasizyminti įvairiomis, toli gražu, negirtinomis ypatybėmis. Tokių nuomonių galima rasti ne tik užsienio spaudoje, bet betarpiski susitikimai su svetimtaučiais kartais tą patį mums patvirtina.

Tai reikėtų ir čia daugiau tinkamos propagandos, reikėtų ir užsienio spaudoje rasti vietas, kurį taipinti straipsnius apie mus. Jie neturėtų būti tikrai apsigynimo straipsniai, kurie objektyviai pasakotų apie mus ir dabartinį mūsų gyvenimą.

Tais pačiais propagandos sumetimais mes turėtume galimai daugiau ieškoti ir tam tikro kontakto su svetimtaučiais. Turėtume daugiau parodyti svetimtaučiams mūsų stovyklų kultūrinį gyvenimą. Tegul atitinkami specialistai susipažįsta su mūsų švietimo sistema, mūsų mokyklų programa, amatininkais (Perkelta iš 4 pusl.)

VIZITAS HAMBURGO RADIJOFONE

Tamsta klausotės Hamburgo radijo programos? — Taip, be abejo! — Bet ar jums žinoma, kad kiekvienas garsas, kuris tik išsina eiteris, pirmiau turi pereiti per vieno lietuvių „rankas“? —

Sutvarkę įėjimo formalumus, patenku į NWDR (Nordwestdeutscher Rundfunk) Hamburgo radijofoną. Koridoriuose visai panašu į Kauno radijofoną, tik raudoni elektrosiniai užrašai „Ruhe“, bei kiti panašūs daugkartiniai vokiskai užrašai reikalauja tylos, primena, kad čia vistik ne Kauno esama. Čia pasitinka mane p. Albertas Berkavičius, kuris eina toninžinieriaus pareigas. (Si amžius gerai pažįstama kaulniečiama turėjusiems reikalų su Kauno kino teatrais). Jis mielai sutinka pavaduoti po radijofono patalpą ir aprodyti bei pademonstruoti visus įrengimus.

Pradžiai, aplankome magnetofono transliacijos patalpą. Šiuo metu (15 val.) kartojama vaikų valandėlė. Ji buvo jau transliuota rytą iš studijos, gi dabar atkartojama jau iš magnetofono juostos. Kas tai per magnetofono juosta? Maždaug vieno centimetro pločio ir paprasto popieriaus storio, rudos spalvos (medžiaga panaši į kino filmos) juosta, kurioje, elektros pagalba ir įmaginiant, įrašoma visų garsai. Jos privalumas yra tas, kad ją leidžiant garsas gaunasi visiškai natūralus (patelono plokštelėje girdisi tam tikras švąždimas, nuo adatėlės, be jokio pašalinio trukdymo ir, be to, ji yra lygi ir „amžina“. Mat, joje vėl galima užrašyti naujai. Užrašymo metu, automatiškai pasinaikina prieš tai joje buvę įrašyti garsai. Tuo būdu, ji yra pigi.

Tuoju, už stiklinės sienos yra vadinamas „Kontrollraum“. Čia, galima sakyti, yra visa radijofono širdis. Čia suviena laidai iš visų transliacijų patalpų — pranešėjų kambarių, auditorijų, atskirų salių, magne-

tofono kambario ir pan. — Iš to kambario yra tiesioginiai laidai su Berlynu, Kölnu, Munchenu ir kt. vokiečių didmiesčiais. Kitoje „spintoje“ suviena laidai iš svarbesniųjų Hamburgo vietų: muzikos halės, operos, bažnyčių, rotušės, did. kino teatrų — iš kurių, bet kada — gali įvykti kokia transliacija. Visi gerai prisimename „Exodus“ vilkstinės operaciją Hamburge. Ta proga kelios amerikiečių radijo bendrovės retranслиavo reportažus betarpiai iš Hamburgo. Tas „malonumas“ kaštavo už vieną minutę ... 1100 RM. Transliacijos vyko laidais, Atlanto kabeliu.

Bet grįžkime pas mūsų vadovą p. Berkavičių. Šis kambarius, svarbiausius, ir yra jo darbo sritis. Budintis toninžinierius turi reguliuoti balsą, toną, garsą. Iš čia duodama ženklai pranešėjui ar transliacijų salėms. Čia jungiami ir išjungiami atskiri mikrofoni. Per šią skyrių gaunama ir duodama programa kitoms stotims, retranслиuojama iš jų. Čia registruojami ir pasitaikę gedimai. Man paaiškina, kad NWDR dirba aštuoniomis stotimis, tarp kurių yra Hamburgas, brit. Berlynas, Kölnas, Flensburgas ir kt. Siųstuvaai yra vidutinių ir trumpų bangų. Susidomėjau, kaip atrodo pertraukų signalas — ženklas. Teko nusivilti: tai toji pati magnetofono juosta, kurioje yra įrašytas tas tonas. Juosta įtaisyta atskirame aparate ir toninžinierius tereikia paspausti mygtuką ... Kaip iš to eilinio stebėtojo pastabų matote, kad toninžinierius yra faktinis programos tvarkytojas: transliacijų metu. Jis yra atsakingas už kiekvieną garsą, kurį mes girdime savo kiejimtuose. Kiekviena transliacija išeina su jo parašu. Mūsų tautietis, taigi, turi tikrai atsakingas ir svarbias pareigas.

Iš šito skyriaus, aplankome gretimą patalpą. Tai magnetofono įrašymo kambariai, pranešėjų celės. Visur dvigubi stikliniai langai. Sienos, durys iš tam tikros izoliacinės, garsą sugerančios medžiagos. Užiname didžiojo radijofono salėn. Mūsų lankymosi metu vyksta operos „Marta“ repeticija. Pasilikame už mūsų skyriaus stiklinių durų. Štai, kairėje, taip pat stiklinėje kabinėje sėdi režisoriai, asistentai. Jei kas būna bloga, jie ženklais sustabdo repeticiją, ir iš ten pat, per salėje esantį garsiakalbį, įneša reikiamas pataisas. Pačioj salėj, tiek orkestrantai, tiek solistai, vienmarškiniai — šilta. Čia ne scena, ne teatras, varžytis nėra ko. Vadovas pažymi, kad iš šios salės transliuojama ir žinomoji Hamburgo pramoginė šokių muzika. Čia yra tik 200 vietų žiūrovams, į kurias pretenduoja tūkstantčiai hamburgiečių, bet tik retas patenka. Bilietus išsidalina artimi radijofonui žmonės.

Patenkame vėl į kažkokį, kambarį. Čia, kaip ir visur, daugybė įvairių aparatų, garsiakalbių, mikrofonas. — Pasiklausysime, kas vyksta atskirose studijose, magnetofono celėse! — sako mūsų vadovas. Kažką įjungia, pasirodo raudona šviesa ir ... ir per garsiakalbį girdime; kad I-ojo studijoj repetuoja kažkoks pianistas. Vadovas perjungia ir girdime iš kitos vietos, vykstantį pamoką naujų tarnautojų prie magnetofono aptarnavimo, kitoje patalpoje girdisi kažkoks klegesys, juokas.

Dabar, p. Berkavičius nusiveda į vieną kambarį, o čia ... šimtai, jeigu ne tūkstantčiai įvairių patelono plokštelių. Net akys raibsta, tiek čia jų yra sukrauta įvairiųjų stovuose. Čia pat užsimenu, ar nebūtų galimybės užrašyti melodijas išpildomas mūsų ansamblių ar kitų meno kolektyvų. Pasirodo, jis mielai galys čia padėti, tik užrašant ne į plokšteles, bet į magnetofoną. (Mūsų ansamblių dėmesiu!).

Nenorėdami trukdyti vadovui brangų laiką, skubotai aplankome dar kelias patalpas, kambarius. Matėme ir garsiuosius radijo vargonus. Pažymėtina jų didelė klaviatūra, nors šiaip mažai besiskirianti nuo paprastų vargonų.

Namo rūsy — elektros centrinė. Nutrūkimo srovė, laike 15 sekundžių automatiškai išjungia vietinė diselo elektros masina, jei tik sugedus da galima gauti srovę iš baterijų. Radijofonas vienai valandai sunaudoja 60 kwh srovės, gi pati radijo stotis (siųstuvas) net 300 kwh.

Šiuo metu Hamburgo siųstuvas veikia 100 kwh galingumu (antenoje). Baigdami radijofono apžiūrėjimą užsakome kantonin. Čia maininasi visi tarnautojai, o jų, yra „tik“ 1100 asmenų! Prie stiklo alaus, p. Berkavičius dar papasakoja apie kitus radijofono darbus bei pareigas visuomenės bei valstybės gyvenime.

Išėjęs gatvėn, galvoju: lietuvis-vokiečių, pašto ženklų autorius, lietuvis — dirba vokiečių filmų pramonėje ir štai lietuvis turis atsakingas ir svarbias pareigas Hamburgo radijofone. Radijofone, kuris turi daugiau nei 3.000.000 abonentų!

Jis visai neslepia savo kilmės ir radijofone kiekvienas žino, kad jis yra lietuvis. Vadovybė, jo darbu yra pilnai patenkinta.

Štai, jau minėtoje „Exodus“ laivų įvykių transliacijoje Amerikon, savo darbu sumanū ir patyrimu, kaip tik gražiai užsirekomendavo p. Berkavičius, už ką gavo raštišką pagyrimą ir piniginę dovaną iš radijofono vadovybės.

Mes iš savo pusės, galime tik džiaugtis, kad atsiranda mūsų tautiečių, kurių sugebėjimus pastebį ir įvertina žymios užsienio įstaigos.

A-is.

Naujos knygos apie SSSR

„The Russian Outlook“ (Rusų pažūra).

By Sir Gifford Martel. Savo knygoje buv. Britų Misijos Maskvoje šefas generolas G. Martel pradeda šiuo sakiniu: „Kiekvienas, kas pabuvoja Rusijoje, rašo apie ją knygą“.

„Nors generolas nepretenduoja į didelių problemų sprendimą, bet jis grįžo iš Maskvos su aiškia nuomone, kuri yra verta dėmesio“, rašo „The Manchester Guardian Weekly“.

Eilinius rusus generolas laiko maloniais ir draugiškais, bet jį nustebino gilus rusų pareigūnų nepasitikėjimas užsieniu. Šį nepasitikėjimą gen. Martel aiškina iš dalies anglų-rusų santykiams po Didž. Karo, iš dalies Markso mokslu, bet daugiausia komunistų baimę netekti prestižą, jei rusai per daug sužinotų apie likusią pasaulio dalį.

„Russia: Menace or Promise“ (Rusija: grasinimas ar pažadas). By V. M. Dean.

Ponia Dean, Foreign Policy Association autoritetas Rusijos klausimu, išplėta šią knygą iš savo straipsnių šios organizacijos organe „Headline Series“: Aprašydama

SSSR ir jos išsilaikymo priemonės, komunistų partijos veikimą ir visuotiną jų ekonomiką, autorė taip pat analizuoja SSSR užsienio politiką, jos santykius su JAV ir prieina išvados, kad vienintelis kelias pasipriešinti komunistų doktrinos plitimui yra padaryti patią demokratiją pajėgesnę. Šis galas (end), ji tvirtina, geriausiai gali būti realizuotas, sprendžiant problemą JT rėmuose.

„War or Peace with Russia?“ (Karas ar taika su Rusija?). By Earl Browder.

Sios knygos autorius radikalus E. Browder daugiau, kaip ketvirtį šimtmečio buvo JAV komunistų lyderis, todėl jo šališkumas aiškiai suprantamas. Earl Browder sutinka su paskutiniu Mrs. Dean punktu. Rašydamas savo knygą grynai „amerikiečių interesus“, jis reikalauja grįžimo prie Roosevelto vidaus ir užsienio politikos, kaip prie vienintelio kello, galinčio „apginti amerikiečių tautinius interesus“. Išvadoje autorius tvirtina, kad JAV-bėms daugiau reikalinga SSSR bendradarbiavimo, negu atvirkščiai.

(A.Z.)

„Emigruojame“

Tik nepamanykite, kad mes Babenhauzeno stovyklos lietuvių, sulipę į kanadišką laivą, sakome „good bye“. Atsiprašau, į kanadišką laivą lypti, reikia turėti visus dantis, geros mitybos kraują, jokių gumų nei po oda, nei virš odos, nebūti pilnapadžiū ir t. t. ir t. t.

Ot, šitie reikalavimai ir suėda mus. Ne vienas tik dabar, susižvejoję auksinuką ar sidabrinę penklę, bando remontuoti nacių laikais išmaišytas žiaunas.

Kaip visom stovyklom įprasta, mūsų emigrantai, pagyvenę penkis mėnesius Babenhauzene, išvyko visu gyvu ir negyvu inventoriumi į Mattenbergo stovyklą prie Kassello. Rudens metu kelonė traukiniu, žinoma, labai išpdinga. Ypač atvykus naktį į iškrovimo stotį, kai garvežį atkabino. Vietinės valdžios pareigūnas sako: — Sunkvežimiai paduoti. Prašom krauti.

— Kaip, — sakom, — naktį?! Išsi-barstys.

— Nieko baisaus, — sako, — suvešim į vieną krūvą, o iš rytlo galėsime atsirinkti. Ar visi cedellukus prilypino?

— Nevisi, — sakom. Daug dėžučių be cedellukų į devynis vagonus prikrovėm. Per savaitę neatrinksim. Gal ten šiltos patalpos pillečiams-atšrastų.

— Nėra, — sako, šiltų patalpų. Barakuose ant grindų prisileitų snausti. O be to, ankstyvenieji gyventojai langus iš-

maišė ir duris sukūrėno. Negarantuojame už naktį.

Esalono palydovas nutarė, kad iki ryto pasilikime vagonuose.

Vidurnaktį sugriebė šaltis. Trypiam sau, rankas pučiam, vaikus klostom palтус nusiėmę. 2—3 savalių dypukai šlapuose vystyklusose vartosi. Rėkia žinoma. — Jūs pažiūrėkite, gal skuduriukus pakeisti reikėtų. —

— Reikėtų, — sako, — bet visi jau šlapl. Nepasakę iki ryto.

Virš tuzino tokių šlaplių savaitinių dypukų triukšmauja kompaktine mase, reikalaudami sausų kostiumų.

Iki ryto, galima sakyti, gan tvarkingai apsalome. Ir, per dieną pavargę, jau buvome šaltuose barakuose. Barakai, žinote, kaip barakai: blakėti, ventiliacija iš apačios ir iš viršaus, kai kur langelio trūksta, dūri, bet iki ligos gyventi galima. Kuras irgi sąžiningai sutvarkytas. Matuojamas svarsis. Pereitą žiemą, sako, iš nakties du barakai dingo. Pillečiai, stačiai prie policijos akių, pavogę ir į butus išsinešėjo. Raštas yra, jei kas drįs prie barako lentelės kėsintis — be jokių ceremonijų išmes iš stovyklos. Bet kaip iš tikrųjų yra, tai pagyvenę pamatysime, bet faktas, kad iš Babenhauzeno mūrinių patalpų „emigruome“ čia. Gera! sako, kad terbos, kalėjimo ir Kassello barakų neatšizdėk.

C. Spirauskas.

IRO ir tremtinių iškeldinimo perspektyvos

IRO pilnųjų dar neegzistuoja. Veikia tikrai PCIRO, t. y. IRO parengiamoji komisija. Pagal IRO konstituciją, kurią JT patvirtino 1946 m. gruodžio 15 d., ta organizacija pradės oficialiai veikti tik tada, kai į ją įsijungs „ne mažiau 15 valstybių, kurių piliėnės paramos kvotos operaciniam biudžetui sudaro 75% visos sumos“. Nors ligi šiol 20 valstybių pasirašė IRO konstituciją, bet tikrai 10 valstybių formaliai ją ratifikavo ir prisieidė joms nustatytas pinigines kvotas. Tos valstybės yra: Australija, Islandija, Kinija, N. Zelandija ir D. Britanija, kurios pasirašė be sąlygų; Kanada, Gvatemala, Norvegija, Olandija ir Jungt. Amerikos Valstybės, kurios tik sąlyginai ratifikavo. Visų šių valstybių kvota sudaro 70,10% operacinio biudžeto, vad., nepasiekia 75%.

PCIRO apskaituoja, kad globos ir iškeldinimo reikalingi apie 1.500.000 žmonių, tarp jų apie 900.000–1.000.000 reikalingų paramos repatriacijai arba iškeldinimui. Likusieji 500 ar 600 tūkstančių nebus reikalingi globos perkeldinimui, nes jie pasilikę Prancūzijoje, Anglijoje ir kitur. Apie 600.000 žmonių dabar yra pilnai ar iš dalies globojami PCIRO stovyklose, esančiose vakarinės Vokietijos ir Austrijos zonos bei Italijoje.

Iš patyrimo žinoma, kad PCIRO, „bendradarbiaudama su karinės administracijos valdžiomis ir repatriacijos kraštais“, daro per daug spaudimo „repatriacijai“ raginti. Stovyklų vadovybės dažnai yra šališkos sovietų atžvilgiu. Kai kur netgi policija verčia tremtinius klausyti „repatriacijos ryšio karininkų“ melų ir grasinimų. To pasekoje numatoma, kad š. m. spalio – gruodžio mėnesiais bus repatrijuota apie 36.000 žmonių; 23.700 iš Vokietijos, 6.000 iš Austrijos, 3.700 iš Kinijos, 1.400 iš Austrijos, 1.200 iš Italijos.

Kiek liečia iškeldinimą svetur, tam pačiam laikotarpiui numatoma iškelti apie 80.000 tremtinių į Vakarų Europą, 11.000 į P. Ameriką, 4.000 į Kanadą, 2.500 į S. Afriką. Perkeldinimas į Vak. Europą vykdomas daugiausia pačių suinteresuotų valstybių lėšomis.

Pradėjusi veikti 1947 m. liepos 1 d. PCIRO perėmė iškeldinimo projektus, kuriuos buvo sudaręs Intergovernmental Committee on Refugees. Sutartys su kai kuriomis valstybėmis jau pasirašytos. Pagal jas bus iškurdinti apie 325.000 asmenų. Iš jų 52.000 jau iškurdinti dvylikoje valstybių, o sutartys sudarytos su 19 valstybių. JV kongresas ligi šiol nepateikęs jokios programos. PCIRO deda pastangas reikalą sutvarkyti susitarimo keliu, išdalydama Amerikai priimti 250.000 asmenų. Šis sumanymas bus svarstomas organizacijos posėdyje Zenevoje, kuris prasidės spalio 21 d.

Iš Europos kontinento sudarė sutartis šios valstybės: Belgija įsileis 75.000 (jau įsivežė 17.000); Anglija įsileis apie 80.000 (jau iškurdino 13.000, daugiausia kasyklų, ūkio ir fabriklų darbus); Prancūzija numato įsileisti tarp 50.000–75.000 asmenų (jau įsileido 6.000, daugiausia kasyklų, žemės ūkio, tekstilės, statybos darbus); Olandija įsileis apie 8.000 (jau įsileido 1.500); Norvegija įsileido 600 asmenų darbus ligoninėse ir psichiatrinėse įstaigose.

Kanada numato prieš 1948 m. vasarą įsileisti 25.000 (jau įsileido 2.000: miško, kasyklų, siuvyklų, cukrinių runkelių darbus, naftalies, artimus gimines, tarnaites).

Pagal sudarytas sutartis su Pietų Amerikos valstybėmis Argentina įsileis 6.000 (jau įsileido 1.100, teikiant pirmenybę imigrantams iš Italijos); Brazilija įsileis 5.000 (jau įsivežė 3.500 ūkio darbininkų); Bolivija įsileis 500 ūkio darbininkų; Čilė įsileis 6.000 žemdirbių; Kolumbija įsileis 5.000 pagal samdymo sutartis su privat. firmomis; Ekvadoras įsileis 2.000; Peru įsileis 5.000 žemdirbių; Venecuela įsileis 15.000 (jau įsileido 4.320 žemės ūkio ir pramonės darbus).

Australija sutiko įsileisti 7.200 šmet ir po 1.000 kas mėnesį ateity (jau įsileido 1.200).

Afrikoje: Marokas įsileis 10.000 (jau įsileido 815 asmenų); Tunizija įsileis apie 2.000 (jau įsileido 155).

Programai vykdyti PCIRO vyriausią būstinę įsikūrė Tautų S-gos Rūmuose, Zenevoje. W. Hallam Tuck, amerikietis, artimas buv. Prez. Herbert Hoover bendradarbis, išrinktas gen. sekretoriumi ir rugp. 15 d. tas pareigas perėmė iš buv. laikinio sek. Arthur Altmeyerio. Jo vyriausiuoju padėjėju yra sir Arthur Rucker. Vyriausios būstinės departamentas vadovauja: (1) Globos skyriui — Mayer Cohen, amerikietis, buvęs aukštasis UNRRA pareigūnas ir buv. Valst. sekretoriaus Asistento brolis; (2) Repatriacijos ir iškeldinimo skyriui — M. Jacobsen, prancūzas; (3) Administracijos skyriui — Dr. Hoolem, olandas. Teisės patarėju yra Dr. G. G. Kullman, šveicaras. „Lauko operacijom“ vadovauja Vyr. Būstinė. Veikia šie padaliniai: Arolsen, Vokie-

tijoje veikia Central Tracing Bureau, t. y. paieškojimų skyrius, kurio padaliniai yra: Vienoje — Austrijai; Heidelberg — Amerikos zoni, Lergoe — britų zoni; Haslache — prancūzų zoni; Berlyne, Frankfurt, Belgrade, Ottawa, Rio de Janeiro, Caracas ir Vašingtonas.

Vašingtono buveinė yra vyriausias „ryšių centras“. Ji yra tiesioginė tarpinė deryboms su Valstybės Departamentu ir kariuomene, ir vyriausias informacijos šaltinis įvairioms vyriausybėms ir visuomenėms. Jos pareiga yra ir palaikymas ryšių bei tautos teikimas „savanoriškoms šalpos organizacijoms“ tokioms kaip mūsų BALF.

Vašingtono skyriui vadovauja Gen. Majoras Walter A. Wood, Jr. Jo štabo viršininku yra plk. William W. Dick; operacijų pareigūnu p-lė Martha H. Biehler; teisin. patarėju — Oliver E. Stone; personalo viršininkė — P-lė Josephine Blades; ryšio karininku — tiekimo reikalams plk. B. E. McKeever.

Savo pareikime rugpjūčio 3 d. p. Tuck nurodė: „PCIRO gauna daug pagalbos iš daugelio savanoriškų draugijų ir jos darbu bus be galo svarbu ateityje gauti materialinės ir moralinės tautos iš šių draugijų“.

Kiek liečia perspektyvas tremtinių imigracijai į JV — Strattono bilius nėra palaidotas. Tas įstatymo projektas buvo įneštas Atstovų Rūmose ir susilaukė be galo daug dėmesio Imigracijos pakomisėje. Valdžia, karinė administracija ir UNRRA bei šalpos organizacijos šitai rekomendavo įstatymą. Gi „ura patriotai“ bei komunistai griežtai smerkė sumanymą, kaip nukrypti

ma nuo tradicinės „parenkamiosios imigracijos“ (suprask nuo anglosaksų ir „nordikų“ įsileidimo, o Europos „rytiečių bei pietiečių“ — žemesnės rasės nepageidaujamų suvaržymo) politikos. Kongresui išsiskyrus šis projektas dar nebuvo išėjęs iš pakomisės. Gi jos narys Chelf patiekė projektą įsileisti tik 100.000 asmenų, vietoj Strattono siūlomų 400.000. Senate visai nebuvo projekto. Tačiau jis paskyrė komisiją, kuri turėjo vasarą aplankyti stovyklas Europoje, nuodugnai iširti visą imigracijos politikos praeitį, dabartį ir pagrindus atečiai, ir pranešti Senatui neveliau, kaip iki 1948 m. kovo mėn. Kiek teko patirti, Atstovų Rūmų ir Senato Komisijų nariai, sugrįžę iš Europos, yra pasiryžę nukrypti nuo kvotos sistemos tremtinių naudai. Tuo tarpu PCIRO mėginą sudaryti tarptautinę sutartį su JV, neilgums Kongreso pažūry išryškėjimo.

Lietuviams ir baltiečiams, be abejo, imigracija į šiaurines valstybes — Angliją, Kanadą ir JV — būtų parankiausia. Visuomenė teks daug pastangų dėti ligi šis klausimas bus sutvarkytas mums pagėdaujama prasme. Deja, dar niekas nekalba apie vienintelį teisingą DP problemas išsirimą; sugrąžinimą nepriklausomybės ir pilietinių laisvų sovietų pavergtiems kraštams. Jei ir bus pasiektas stambesnis įsileidimo S. Ameriką, tai baltiečiai vargiai be pajėgų tinkamai šią progą išnaudoti; kai kurios religiniai — etninės grupės yra nepalyginti geriau pasiruošusios tokiame eventualumui, kaip baltiečiai. Sie neturi net centrinės organizacijos tokiame eventualumui pasiruošę ir visus imigracijos galumus išnaudoti. (E)

NAUJI VILIOJIMO METODAI

Mūsų skaitytojai jau buvo informuoti apie tai, kad Lietuvos Tarybinių Rašytojų Sąjungos Valdyba išleido specialų D.P. skirtą laikraštį — „Tėvynės Balsas“. Savo pirmam vedamajam redakcija sakosi norinti suteikti tikrų žinių apie dabartinį „laisvą“ gyvenimą tarybinėje Lietuvoje. Uždaviny, kaip matom, labai sunkus: jeigu redakcija tikrai vykdyt šį savo įsipareigojimą, jai grėsia ... reakcionieriaus-fašisto vardas ir, kaip neišvengiamą būtinybę, neapmokama kelionė į Sibirą ...

„Tėvynės Balsas“, anet jo redaktoriaus J. Simkaus žodžiu, turėsias būti tiltu tarp Lietuvos ir mūsų, neklusniųjų D.P., kuriuos visokio plauko kapitalistai vedžioja už nosies galo, tempdami į baisią pradžią.

Tačiau jau tada, bevartant pirmąjį „T.B.“ numerį mums buvo aiškūs tikrieji šio laikraščio tikslai. Be abejo, tarybiniai rašytojai ne savo iniciatyva griebėsi tokio „kilnaus“ apaštalautojų darbo, bet tik gavę atitinkamą paraginimą iš savo darbdavių. Priekštas, žinoma, buvo taipogi kita — ne „tilto statymas“, ne — „Tėvynės Balsas“ turėjo pakeisti nelaimingąją komunistų „Tiesą“, kuri, užuot teigiamos bolševikinės propagandos, mums teišaukė pasigailejimo ir užuojautos jausmą ...

Mūsų, tremtinių, spauda pradėjo persipausti ir komentuoti ištisus „Tiesos“ straipsnius, kurie, bendrai paėmus, dažniausiai kalbėdavo prieš ją pačią, nes juose būdavo giriama tarybinė Lietuvos santvarka, skelbiami Lietuvos „ministrų“ kabineto potvarkiai ir kartu linksniuojamos rusų pavardės. O palaimintas „Tiesos“ neapdairumas. Mūsų spaudojis išsiauė visą eilę rašinių: „Tiesa“ skelbia tiesą. Iš daugelio „Tiesų“ — viena tiesa, Lietuva „Tiesos“ puslapiuos ir t.t. Visuose šiuose rašiniuose buvo plačiai cituojama „Tiesa“, o iš tų citatų kiekvienas skaitytojas galėdavo sudaryti tikrą vaizdą, kaip dabar gyvenama Lietuvoje. Be abejo, „Tiesos“ viešpatai pastebėjo savo strateginę klaidą. Ne paslaptis — „Tiesa“ ir kiti lietuviški komunistiniai

laikraščiai buvo skiriami „vidaus“ tarnybai. Apie tai, kad jiems bus lemta kada nors išvykti į užsienį ir ten mėginti atversti į „tikrą“ kelią užkietėjusius D.P., niekas negalvojo ir todėl rezultatų nenumatė. Tačiau, kaip patirtis parodė, tarp „vidaus“ ir „užsienio“ tarnybos yra didelis skirtumas. Lietuvos gyventojai — maitinami išimtinai vietinės informacijos agentūrai. Cia daug kalbama apie derliaus nuėmimą, raudonąsias gurguoles, pašarų rauginimą, socialtynes, įsipareigojimus Spalio Revoliucijos garbei, kapitalistinių kraštų bloką ir tariamus tėvynės išdavikus. Apie tikruosius pasaulio įvykius tylima, o jeigu jau rašoma, kiekviena eilutė paduodama savaip. Originalumas yra geras dalykas, kol jis neperžengia faktų ribos, kuo, deja, „Tiesa“ negalėdavo pasigirti.

Mes dar prisimenam JAV užsienio reikalų ministro Marshallio planą ir iš to plano išplaukusią Paryžiaus konferenciją. Tomis lemtingomis Europai dienomis, kai kitų kraštų spauda (išskyrus, žinoma, sovietus) svarstė priemones, kurių pagalba Europa galėtų išvengti bado šmėklos, „Tiesa“, supažindindama savo skaitytojus su Marshallio planu, išdėdė tokį J. Kriaunos pamiletą:

Apmaudas ir pyktis krato dolerinius demokratų, kad Europa galvą kelia ir be dolerių maišelio.

Geradarius prisidengę jie Paryžių spąstus rengė. Girdi, gal būt, ką ir duosim, bet užtat ant sprando josim.

Nebedaug Europoj liko glušų šitokiam dalykui. Ir todėl iš šio kermošiaus teisėjo skysta košė.

Laisvos tautos kontinento jau išmoko kaip gyventi. Ir jos tikrą veidą mato

Višinskis neatsakė į LAIC direktoriaus adv.

K. Jurgėlos klausimus

Višinskis savo garsioje spaudos konferencijoje New Yorke rugpjūčio 26 d. pusantros valandos rusiškai plūdosi ir, kaip liudija LAIC direktoriaus adv. K. Jurgėla (kuris kaip prie JTO akredituotas spaudos atstovas taip pat toje konferencijoje dalyvavo), „amerikiečiams bei kitiems atidarė akis“ ir tiems, kurie dar nežinojo bei netikėjo, „Višinsame nuogume pademonstravo, kokia baidyklė tas Rytų alijantas ir nužmoginto bolševiko tipas“.

Tačiau Višinskio smarkumas išgaravęs, kaj spaudos atstovai apibėrė jį aštriais klausimais. Jis išsisukinėjo, vengė atsakyti, atsakymus nukreipdavo visiskai kita kryptimi. Veik pusė korespondentų pasipiktinę išsivaikščiojo „konferencijai“ dar neįpusėjus, Višinskiui piktai į įsėinančius dilbčiojant.

„The New Leader“ korespondentas Julius Epsteinas paprašė Višinskį tiesiai atsakyti — ar 1939 m. rugpjūčio — rugsėjo mėn. Molotovas su Ribbentropu pasirašė slapto sutartį. Višinskis jį sutarčių nei paneigė, nei patvirtino, tik išplūdo „trockistus“ ir visus tuos, kurie apsmėdė Sov. S-gą. — Prancūzų „Le Monde“ korespondentas prancūziškai pasiteiravo, kaip sovietai suderina tokias priešingybes — patys žneka

apie tautų savitarpį susipratimą ir vidaus laisvę, o savo piliečiams ir svetlimšaliams beleidžia laisvą judėti tarp Sov. S-gos ir isorinio pasaulio. Višinskis neatsakė, pareikšdamas nemokąs prancūziškai. „Le Monde“ korespondentas paskum piktinosi Višinskio veidmainyste, nes jis prieš aną karą Prancūzijoje buvęs advokatas ir pui-kiai mokąs prancūziškai.

Višinskis neatsakė į daugiau kaip 20 klausimų tarp kurių buvo trys LAIC direktoriaus adv. K. Jurgėlos — raštu pateikti klausimai:

„1. Savo kalbėje JTO Visumoj Tamsta pareiškė, kad svetimų kariuomenių buvimas ne prieš kraštuose nepateisinamas. Kodėl Sov. S-ga tebelaiko savo ginkluotas pajėgas neutraliuose valstybėse — Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje?“

2. Ar nepaliaujamos žmonių deportacijos į Sibirą yra sovietų okupacinio valdymo metodas, ar planinga okupuotų kraštų eksterminacijos politika?

3. Ką Tamsta veikė 1940 m. birželio m. Rygoje, Latvijoje, tuo metu, kai Hitlerio armijos žygiavo per Prancūziją ir užėmė Paryžių?“ (E).

Gubernatoriaus Dewey pareiškimas BALF'ui

Thomas E. Dewey, New Yorko valstybės gubernatoriaus ir vienas iš galimų respublikonų kandidatų į JV prezidentus, rugpjūčio 27 d. paskelbė tokį pareiškimą ryšium su BALF'o rinkliava lietuviams tremtiniams šelpti:

„Aš esu laimingas, galėdamas šiltai pasveikinti BALF'o globėjus ir rėmėjus jo rinkliavos spalių 2, 3 ir 4 d. d. progą. Jūs užsitarnavot pagarbos ir sveikinimo už jusų sėkmingą veikimą per pastaruosius trejus metus šelpiant ir finansiskai remiant daugiau kaip 75.000 lietuvių, išbarstyti po Europą, didesne kaip 2.000.000 dolerių suma. Dera prisiminti baises ryšką ištikusią tuos tremtinius, išguitus iš tėvynės, kuri dabar kenčia po beatodairio totalinio režimo jungu. Jų 75.000 dabar ieško skurdaus pragyvenimo sugriautos Europos barakuose tarp Baltijos ir Adrijos; jie yra benamiai, nuvertinti, be teisių ir dažnai be duonos karnio. Aš esu tikras, kad Jūsų kreipimasis į New Yorko gyventojų duosmumą susilauks užtarnautos gausios paramos.“ (E)

Amerika ir Anglija neišduos tremtinių

Jungt. Tautų teisinė komisijoj Sovietinis blokas iškėlė reikalavimą, kad jam išduotų vadinamuosius „karo nusikaltėlius“ iš DP stovyklų. Esa, vien amerikiečių zonoj yra 137.000 SSSR piliečių, kurie nerepatrjuoja tik todėl, kad esą karo nusikaltėliai. SSSR reikalaujanti juos išduoti.

JV ir D. Britanijos atstovai griežtai paneigė priekaištą, kad jie globoją „karo nusikaltėlius“. Jie nelaiką nusikaltėliais tų asmenų, kurie atsisako grįžti į savo kilmės kraštus tik todėl, kad jie Sov. S-gos okupuoti ir nepripažįsta prievarta įvesto režimo. Jie esą politiniai tremtiniai ir turi teisę į globą.

JV delegatas Ch. Fahy spalio 15 d. posėdy pareiškė, kad amerikiečių zonoj tikrai esą apie 140.000 DP, kurie daugumoj kilę iš Baltijos kraštų. Tačiau JV nepripažįsta Lietuvos, Latvijos ir Estijos prijungimo ir todėl iš ten išvietintų žmonių nelaiko SSSR piliečiais. Jei jie atsisako grįžti, tai anaipolt tuo pačiu jie nėra „kvistlingai“. Kas nori, gali grįžti. Amerikiečių zonoj veikia net 34 sovietų „ryšio karininkai“ ir turi visas sąlygas vesti propagandą už repatriaciją. Ne amerikiečiai kalti, kad baltai nerepatrjuoja ir dar sovietų agitatorius apmuša.

P. C. I. R. O. PAIESKOJIMŲ ĮSTAIGA AROLSENE PRIE KASSELIO IESKO SEKANCIUS ASMENIS:

CIBULSKIS Balva, 33 metų, iš Berlyno; KRISTOLAITIS Alfonsas, 14 metų; KRISTAPONIS Kestutis, 27 metų, iš Pillau; KRONSON David, 26 metų, iš Kalvarijos; KRONSON Harry, 22 metų, iš Kalvarijos; KRONSON Meyer Lazar, 27 m., iš Kalv.; KRONSON Rebekka Lea, 19 m., iš Kalv.; KRONSON Sara, iš Kalvarijos; KUBILIUS Jonas, 24 metų; KUDAKAS Kazys, 22 metų, iš Brandenburgo; KUOSEVICIUS Juozas, 60 metų, iš Vilkauskio; KURINAITIS Bronius, 38 metų; VIDRINSKAS Pranas, 13 metų, iš Polnow, Pommern; VYSNIAUSKAS Justinas, 21 metų; VYSNIAUSKAITĖ Marija, 27 metų, iš Wormdedo;

PAIESKOJIMAS

Tėvas ieško savo sūnaus Vilius GUNDERMONO, kilusio iš Gražiskų kaimo ir valst. Zinantieji apie jo likimą pranešti adresu: R. Gudermonas, (20) Kapellenhagen, b. Alfeld-Leine (Hannover), Englische Zone.

Toks pat, tik dar karštesniu tonu buvo padarytas pareiškimas ir D. Britanijos delegato sir H. Chawcross. D. Britanija „karo nusikaltėlių“ neglobojanti. Tačiau juos išduoda tik aiskiai įrodžius jų nusikaltimą pagal veikiančius tarptautines teises ir elementarinius teisingumo principus. — Diskusijos tuo klausimu dar nebaigtos. Aišku, kad JV ir D. Brit. savo nusistatymo nepakeis. (LAIC).

MUSŲ SKAITYTOJAMS IR PLATINTOJAMS

Pranešame gerb. skaitytojams ir platintojams, jog nuo š. m. lapkričio 1 dienos laikraštį galima užsakyti į visas užsienio valstybes, išskyrus Japoniją, Ispaniją ir Austriją. Prenumerata reikalinga apmokėti iš anksto už 3 mėnesius pirmyn. Laikraštis pradėdamas siųsti kiekvieno mėnesio 1 ir 15 diena.

„Minties“ Administracija

mintis

„The Thought“ Lithuanian Newspaper Authorized by Headquarters European Command Civil Affairs Division * Appears 3 times weekly * Editor — in — Chief and authorised licensee: J. Vasaitis * Printed by Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e.G.m.b.H., Memmingen

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis Redaktorai: Henr. Zemelis ir Vl. Balsys Leista Vyr. JAV kariuomenės būstinės Europoje * Laikraštis išeina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.—, atskiras numeris RM. 1.— * Prenumerata į užsienį, išskyrus Japoniją, Ispaniją ir Austriją, su persiuntimo išlaidomis RM. 15.— mėn. * Einam. sąskaita Volksbank Memmingen, e.G.m.b.H. Nr. 9149 ir Postcheckkonto München 14210. Adresas: „MINTIS“, (13b) Memmingen, Schranneplatz 6. Laikraštis: Memmingen, Postfach 110.

Redakcija nesunaudojė rankraščių nesaugo * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Pirmamajam skelbimui, tik iš anksto už juos apmokėjus * Skelbimai iki 10 petito eilučių RM. 20.—, toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50 * Už skelbimų turinį redakcija neatsako * Redakcijos ir administracijos telef. Nr. 2677 * Nedarbo avlandomis skambinti telef. Nr. 2546.

Propaganda ir ...

(Atkelta iš 3 pusl.)

ninkų ruošimu, visuomenės švietimu, spaudos organizacija ir t.t. Tegul pažįsta mus ir tada mus vertina. Tam mums yra reikalinga propaganda. Jos reikalingumas kyla iš mūsų tėvynės meilės jausmo, iš teisybės ilgesio, kurio trūkumą vargiai kas daugiau už mus pajutęs.

Tam teisybės ilgesių įrodyti mus pažinti kviestume visus svetimtaučius, nesvarbu ar šiandieną jie būtų valdantieji ar valdomieji.

O pačiam propagandos pasisekimui mums reikėtų daugiau organizuotis, plačiausiai suprasta prasme. Netgi ir propagandos tikslams mus turėtų jungti gilus mūsų bejėgiškumo supratimas, mus turėtų jungti ir tikrasis tėvynės meilės ryšys ir tikroji laisvės viltis, daug aukštesni dalykai už bet kokį siaurai partinį individualinį pasireikšimą.

Tuo pačiu ir Pabaltės tautų bendradar-

Kanados lietuviai laukia savo tautiečių

Kaip žinome Kanados lietuviai rūpinasi, kad būtų įleistas didesnis lietuvių tremtinių skaičius į šią šalį. Atvykstančius darbus ir pas šeimas gausiai pasitinka uoste, kad gautų daugiau informacijų. Pas gimines išvykęs š. m. spalio 7 dieną Satkevičius rašo, kad jiems atvykus į uostą, spalio 16 die-

biavimas propagandos tikslams tamtygė turėtų būti daug didesnis, nes joje glūdėtų daugiau jėgos.

Ta propaganda, prabilusi bendrais leidiniais, bendromis parodomis, bendrais festivaliais būtų labai reikšminga.

Mūsų buvimas tremtyje turi dvi puses: mums svarbu nenuvertinti ir nepervertinti savęs užsienyje. Pervertindami save ir lyg savotiškai niekindami užsienį nesistengtumėm kasdien galimai geriau tvarkytis. Mūsų akivaizdumas užsieny atrodytų mums menkos vertės dalyku. Tuo pačiu nukentėtų ir propaganda apie mus. Ji taptų menkavertė. Taip pat savęs nedavertindami mes netektume nei gyvybės, nei energijos pačiai propagandai.

O gi pati propaganda mums šiandieną ne tikrai būtinybė, bet ir mūsų moralinė pareiga mūsų kraštų atžvilgiu.

A. N.

A. V.